

29.4.2024

Äänestyspaikkojen ja valtuustosalien esteettömyys

Kuuloliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto äänestämiseen ja vaaleihin liittyviä käytäntöjä selvittävälle parlamentaariseen työryhmälle. Kuuloliitolla ei ole lausuttavaa kuljetuspalveluista. Äänestyspaikkojen ja valtuustosalien esteettömyyden varmistamisen osalta Kuuloliitto ry pyytää ottamaan huomioon seuraavaa.

Noin 800 000 suomalaisella on jonkinasteinen kuulonalenema. Kuulokojeen ja sisäkorvaistutteen käyttäjiä on yli 100 000. Kuuloliitto ry antaa lausuntonsa näiden kahden suuren ryhmän näkökulmasta.

Puhuttua kieltä käyttävien kuulovammaisten näkökulmasta oleellista on äänestyspaikkojen ja valtuustosalien **kuuloesteettömyys**. Kuuloesteettömyys muodostuu useammasta tekijästä: kuuntelu- ja valaistusolosuhteista, kuulon apuvälineistä, tekstimuotoisesta viestinnästä sekä toimijoiden koulutuksesta.

Esteettömän kuuntelun perusta on hyvässä **akustiikassa**. Tilan **kaikuisuus** eli **jälkikaiunta-aika** vaikuttaa siihen, kuinka helppoa puheesta on saada selvää. Kuulovammaisella henkilöllä puheenerottelukyky on usein heikentynyt, jolloin jälkikaiunta-ajan tulee olla mahdollisimman lyhyt. Jälkikaiunta-aikaa voidaan lyhentää lisäämällä tilaan ääntä vaimentavaa materiaalia tai vaimentavia rakenteita. Kuunteluolosuhteiden osalta oleellista on myös mm. **taustamelun hallinta, hyvä äänen eristys** ja **toimintojen sijoittelu** niin, etteivät toisten samassa tai läheisissä tiloissa tapahtuvien toimintojen äänet häiritse esimerkiksi äänestystilannetta tai valtuuston kokousta.

Valaistusolosuhteilla tarkoitetaan riittävän voimakasta ja oikein suunnattua valaistusta, joka ei häikäise. Valaistuksen huomioon ottaminen on osa kuuloesteettömyyttä, koska kuulovammaiset henkilöt hyödyntävät kommunikoinnissa huulilialukua. On siis tärkeää, että eleet, ilmeet ja suun liikkeet näkyvät esteettömästi.

Useinkaan kuunteluolosuhteita ei voida täysin hallita, jolloin tulee tukeutua **äänensiirtoon**. Äänensiirto on tärkeää kuulokojeen ja sisäkorvaistutteen käyttäjille, sillä kuulokoje voimistaa kaikki tilan äänet, ei vain haluttuja ääniä.

[Valtioneuvoston asetuksessa rakennuksen esteettömyydestä \(241/2017\)](#) säädetään, että *Jos katsomossa, auditoriossa, juhla-, kokous- tai ravintolasalissa, opetustilassa tai muussa vastaavassa kokoontumistilassa tai yleisön palvelutilassa on äänentoistojärjestelmä, siinä on oltava induktiosilmukka tai muu vastaava äänensiirtojärjestelmä (12 §)*. Kirjaus merkitsee sitä, että jos esimerkiksi valtuustosalissa on äänentoistojärjestelmä, on siellä lain mukaan oltava myös äänensiirtojärjestelmä. Tavallisin äänensiirtojärjestelmä on **induktiosilmukka**. Induktiosilmukkaa käytettäessä kaikki puheenvuorot on puhuttava mikrofoniin, jotta ääni siirtyy kuulokojeeseen.

Kuuloliitto ry pitää hyvänä, että hallitusohjelmakirjauksessa puhutaan myös kuntien ohjauksesta ja koulutuksesta. Osana äänestämisen ja valtuustosalien esteettömyyden kehittämistä **kuntia tulee ohjata varmistamaan, että jokaisessa Suomen valtuustosalissa on äänensiirtojärjestelmällä varustettu äänentoistojärjestelmä, jota tilan omistaja ja työntekijät osaavat käyttää**. Lisäksi toimijat tulee riittävällä koulutuksella ja ohjauksella sitouttaa järjestelmän käyttöön kaikissa valtuuston kokouksissa. Osana valtuustosalien esteettömyyden kehittämistä tulee vaatia, että myös vanhojen rakennuksien valtuustosalit korjataan esteettömiksi uusien esteettömien valtuustosalien rakentamisen ohella.

Kaikki oleellinen informaatio on tärkeää esittää puheen lisäksi **tekstimuotoisena**. Kuulovammainen henkilö saattaa käyttää apunaan myös **kirjoitustulkkauksia**. Kirjoitustulkki voi olla mukana esim.

29.4.2024

äänestystilanteessa. Kirjoitustulkkaus huomioidaan rauhallisella ja selkeällä puhetyylillä sekä pitämällä puheessa riittävästi taukoja. Kuulovammaisten tulkkauksen järjestämisessä kunnallisten luottamuselinten kokouksiin on esiintynyt ongelmia. Kuuloliitto katsoo hallintolain ja yhdenvertaisuuslain perusteella, että tulkkauksen järjestämisvastuu on viranomaisella, mutta tulkkauksen järjestämisvastuun selventämiseksi Suomessa tulisi pikaisesti käynnistää **tulkkauspalvelulain kokonaisarviointi**.

Kuuloesteettömyyttä voidaan edistää myös **kuulovamman huomioon ottavalla kommunikoinnilla**, jolloin kyse on riittävästä tiedon jakamisesta esim. vaalivirkailijoille ja viranhaltijoille. Oleellista on mm. selkeä ja rauhallinen puhetyyli, puhuminen yksi kerrallaan sekä puhuminen kasvotusten, eikä esim. selän takaa.

Lopuksi Kuuloliitto haluaa vielä kiittää pääministeri Petteri Orpon hallitusta ja parlamentaarista työryhmää tästä tärkeästä hallitusohjelmakirjauksesta ja työstä sen toteuttamiseksi. Kuuloliiton asiantuntemus on työryhmän ja hallituksen käytössä.

Sanna Kaijanen
Toiminnanjohtaja
Kuuloliitto ry

Lisätietoja antaa asiantuntija Anniina Horto, anniina.horto@kuuloliitto.fi, 044 752 5561